

Piotr Prewysz-Kwinto

Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu, Katedra Finansów i Rachunkowości

Grażyna Voss

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Wydział Zarządzania,
Katedra Organizacji i Zarządzania

Autor do korespondencji: Piotr Prewysz-Kwinto, ppqq@poczta.onet.pl

CERTYFIKACJA ZAWODU KSIĘGOWEGO W POLSCE W OPINII STUDENTÓW KIERUNKU FINANSE I RACHUNKOWOŚĆ – WYNIKI BADANIA EMPIRYCZNEGO

Streszczenie: Zawód księgowego, jako zawód zaufania publicznego, wymaga, aby osoby go wykonujące posiadały odpowiednie kwalifikacje oraz przestrzegały zawodowych norm etycznych. Potwierdzeniem posiadania odpowiednich kompetencji są certyfikaty zawodowe. W naszym kraju główną instytucją zajmującą się certyfikacją zawodu księgowego jest Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, które w 2009 roku opracowało i wdrożyło własną ścieżkę certyfikacji. Dużą popularnością cieszą się również certyfikaty międzynarodowe, w tym najbardziej popularny na świecie dyplom ACCA.

Celem artykułu jest przedstawienie zasad certyfikacji zawodu księgowego w ramach ścieżki SKwP i ACCA oraz wyników badania ankietowego, przeprowadzonego wśród studentów kierunku finanse i rachunkowość, dotyczącego wiedzy na ten temat i zainteresowania uzyskaniem certyfikatów.

Słowa kluczowe: księgowy, certyfikacja zawodu księgowego, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, certyfikat ACCA, badanie ankietowe.

Klasyfikacja JEL: M41, J24.

CERTIFICATION OF THE PROFESSION OF ACCOUNTANT IN POLAND IN THE OPINION OF 'FINANCE AND ACCOUNTING' STUDENTS – THE RESULTS OF EMPIRICAL RESEARCH

Abstract: In our country, the main institution responsible for certifying the accounting profession is the Association of Accountants in Poland, which developed and implemented its own certification path in 2009. Very popular are also international certificates, including the most popular in the world: the ACCA diploma. The aim of this paper is to present the certification rules of the accounting profession in the Association of Accountants in Poland and Association of Chartered Certified Accountants, and to present the results of the survey among students of finance and accounting in regards to knowledge and interest in acquiring professional certificates.

Keywords: accountant, accounting professional certification, the Association of Accountants in Poland, ACCA certificate, survey.

Wstęp

Proces globalizacji i rozwój gospodarki opartej na wiedzy silnie oddziałują na decyzje podejmowane przez osoby chcące wejść na rynek pracy bądź pozostać aktywnymi zawodowo. Kompetencje zawodowe nie są wynalazkiem ostatniego roku, podobnie jak zdobywanie nowych kwalifikacji i podnoszenie poziomu wykształcenia. Walidacja uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz zalecenia Rady Unii Europejskiej z dnia 20 grudnia 2012 roku – zgodnie z którymi kraje UE powinny zapewnić do 2015 roku powstanie krajowego systemu potwierdzenia efektów kształcenia zdobytych w systemie innym niż formalny – przyczyniła się do wdrożenia na wyższych uczelniach procesu uznawalności. Na jego podstawie kandydatom na studia (po złożeniu odpowiednich dokumentów) można uznać wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane w ramach odbytych szkoleń, kursów czy zdobytych certyfikatów [Voss i in. 2015, s. 9–11]. Jednak wiele profesji, szczególnie zawodów zaufania publicznego, rządzi się swoimi prawami. Pomimo uwolnienia zawodu i zniesienia konieczności posiadania certyfikatów, na przykład w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, wielu studentów jest zainteresowanych zdobyciem dokumentu potwierdzającego ich wiedzę i umiejętności. Jest to szczególnie ważne w wypadku zawodu księgowego, który wiąże się z zaufaniem, a profesjonalni księgowi powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje oraz przestrzegać zawodowych norm etycznych.

Proces certyfikacji zawodu księgowego należy rozumieć jako poświadczenie na podstawie przejrzystych i godnych zaufania egzaminów kwalifikacji osób przygotowanych do wykonywania zawodów związanych z rachunkowością [Cebrowska 2013, s. 3]. W naszym kraju główną instytucją zajmującą się tym zadaniem jest Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, które w roku 2009 opracowało i wdrożyło własną ścieżkę certyfikacji. Dużą popularnością cieszą się również certyfikaty międzynarodowe, w tym najbardziej popularny na świecie dyplom ACCA.

Istnienie kilku certyfikatów zawodu księgowego zachęciło autorów tego opracowania do zbadania zainteresowania studentów ich zdobyciem. Celem artykułu jest zatem przedstawienie zasad certyfikacji zawodu księgowego w ramach ścieżki SKwP i ACCA oraz poznanie opinii studentów kierunku finanse i rachunkowość na temat możliwości ich uzyskania.

Postawiony cel osiągnięto, analizując dostępną literaturę, akty prawne, a także przeprowadzając badania ankietowe wśród studentów dwóch uczelni: Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu i Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku. W badaniu wzięło udział 340 studentów, a ich dobór miał charakter celowy. Wyniki badania miały dostarczyć odpowiedzi na następujące problemy badawcze:

- Czy studenci znają istniejące certyfikaty zawodu księgowego, zasady ich uzyskania oraz instytucje certyfikujące?
- Czy i jakie korzyści wiąże z uzyskaniem takiego certyfikatu?
- Jaka powinna być rola wyższych uczelni w procesie certyfikacji zawodu księgowego?

1. Podstawowe certyfikaty zawodu księgowego w Polsce

1.1. Certyfikaty Stowarzyszenia Księgowych w Polsce

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, najstarsza i największa organizacja skupiająca środowisko zawodowe związane z rachunkowością w naszym kraju, wprowadziło system certyfikacji zawodu księgowego w 2009 roku, po przyjęciu przez Zarząd Główny odpowiednich uchwał w sprawie: certyfikacji zawodu księgowego, tytułu zawodowego „dyplomowany księgowy” oraz powołania Rady Pracodawców [Buczkowska i Zbaraszewska 2011, s. 458].

Certyfikacja zawodu księgowego, opracowana na podstawie wzorców anglosaskich i bazująca na zapisach Międzynarodowych Standardów Edukacyjnych opracowanych przez IFAC – International Federation of Accountants

obejmuje 14 modułów podzielonych na cztery stopnie kształcenia. Są to [Uchwała nr 818/195/2014]:

- I stopień – księgowy,
- II stopień – specjalista ds. rachunkowości,
- III stopień – główny księgowy,
- IV stopień – dyplomowany księgowy.

Cały proces kształcenia składa się z ponad 620 godzin zajęć, a poszczególne moduły wchodzące w skład danego stopnia kształcenia zostały przedstawione w tabeli 1.

Tabela 1. Moduły w ramach certyfikacji zawodu księgowego SKwP

Moduł	Przedmiot
Stopień I – księgowy	
Moduł I	Podstawy rachunkowości finansowej z elementami etyki zawodowej
Moduł II	Wybrane zagadnienia publicznoprawne
Stopień II – specjalista ds. rachunkowości	
Moduł III	Rachunkowość finansowa z elementami etyki zawodowej i technologii IT
Moduł IV	Prawo podatkowe
Moduł V	Wybrane problemy prawa pracy, ubezpieczeń społecznych i prawa cywilnego
Stopień III – główny księgowy	
Moduł VI	Zaawansowana rachunkowość finansowa z elementami etyki zawodowej i technologii IT
Moduł VII	Rachunek kosztów, podstawy rachunkowości zarządczej i zarządzania finansami
Moduł VIII	Sprawozdawczość finansowa i jej analiza
Moduł IX	Prawo podatkowe – z uwzględnieniem aktualnego orzecznictwa i interpretacji
Moduł X	Prawo gospodarcze – wybrane zagadnienia
Stopień IV – dyplomowany księgowy	
Moduł XI	Zaawansowana sprawozdawczość finansowa z elementami etyki zawodowej i technologii IT
Moduł XII	Zarządzanie finansami – wybrane zagadnienia
Moduł XIII	Rachunkowość zarządcza
Moduł XIV	Zarządzanie rozliczeniami podatkowymi

Źródło: na podstawie informacji ze strony internetowej SKwP, <http://www.skwp.pl>.

Każdy poziom kształcenia kończy się egzaminem, którego zdanie jest podstawą do wydania odpowiedniego certyfikatu. Wymagania stawiane kandydatom przystępującym do uzyskania certyfikatu zostały szczegółowo opisane w Regulaminie wymagań kwalifikacyjnych i praktyki zawodowej dla potrzeb certyfikacji zawodu księgowego [Uchwała nr 818/195/2014, Załącznik nr 1] i ze względu na objętość tego opracowania nie będą szerzej prezentowane.

Egzaminy stopnia I, II i III przeprowadzają okręgowe komisje egzaminacyjne, a egzamin IV stopnia Główna Zawodowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie. Certyfikat można uzyskać, realizując ścieżkę edukacyjną przygotowaną przez SKwP lub przystępując do egzaminu eksternistycznie. Szczegółowo zasady uzyskania certyfikatu dyplomowanego księgowego reguluje Uchwała nr 732/110/2009 Zarządu Głównego SKwP z 20 lipca 2009 roku. Zgodnie z nią (paragraf 1, punkt 2) dyplomowany księgowy to osoba o sprawdzonej oraz aktualizowanej wiedzy i umiejętnościach w zakresie organizowania rachunkowości jednostek, prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzania sprawozdań finansowych zgodnie z polskimi i międzynarodowymi standardami rachunkowości, a także prowadzenia gospodarki finansowej, w tym spraw podatkowych jednostki. Warunki, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o tytuł dyplomowanego księgowego, zostały szczegółowo opisane w uchwale Prezydium Zarządu Głównego SKwP [Uchwała nr 757/201/2010].

Zainteresowanie uzyskaniem tytułu dyplomowanego księgowego jest duże. Na koniec 2010 roku ten tytuł zawodowy posiadały 192 osoby, a pięć lat później, na koniec grudnia 2015 roku, już 824 [www.skwp.pl]. Oznacza to ponadczterokrotny wzrost.

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce współpracuje w procesie certyfikacji z uczelniami wyższymi. W 2010 roku Komisja ds. Edukacji opracowała koncepcję systemu akredytacji specjalności rachunkowość wykładanej na kierunku finanse i rachunkowość. Zgodnie z przyjętymi zasadami, akredytacja ma potwierdzić, że osoba posiadająca tytuł magistra lub licencjata uzyskany w ramach akredytowanej specjalności spełnia wymagania wstępne określone dla rozpoczęcia procesu uzyskania III stopnia kwalifikacji zawodu księgowego [Walińska i Michalak, s. 270–271].

1.2. Certyfikaty Association of Chartered Certified Accountants

Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) jest międzynarodową organizacją zrzeszającą specjalistów z zakresu rachunkowości i finansów funkcjonującą od 1904 roku. Obecnie prowadzi swoją działalność w 175 krajach na wszystkich kontynentach. Biuro w Polsce powstało w 2004 roku.

Certyfikaty wydawane przez ACCA są potwierdzeniem wiedzy, umiejętności i doświadczenia zawodowego w zakresie rachunkowości i finansów. Obejmują łącznie 14 egzaminów przeprowadzanych na dwóch poziomach: *Fundamentals* i *Professional*. Na każdy z poziomów składają się dwa moduły. Poziom *Fundamentals* dotyczy zagadnień z zakresu rachunkowości finansowej i zarządczej, podatków, prawa i audytu. Składa się z następujących modułów:

- *Knowledge*, obejmującego trzy egzaminy oznaczone symbolami F1–F3; po ich zdaniu wydawany jest pierwszy dyplom – *Diploma in Accounting and Business*;
- *Skills* – obejmującego sześć kolejnych egzaminów (F4–F9); po ich zdaniu wydawany jest drugi dyplom – *Advanced Diploma in Accounting and Business*. Poziom *Professional* jest rozszerzeniem wiedzy potwierdzonej certyfikatami z poziomu *Fundamentals* i składa się również z dwóch modułów:
- *Essential* – obejmującego trzy egzaminy z przedmiotów obligatoryjnych (P1–P3);
- *Options* – obejmującego dwa egzaminy spośród czterech przedmiotów do wyboru, moduł ten pozwala osiągnąć specjalizację w wybranym przez kandydata obszarze.

Wszystkie egzaminy zdawane są w języku angielskim, a ich szczegółowy wykaz z podziałem na poziomy i moduły został przedstawiony w tabeli 2.

Tabela 2. Struktura egzaminów ACCA

Poziom Fundamentals	Poziom Professional
MODUŁ KNOWLEDGE F1 Accounting in Business (AB) F2 Management Accounting (MA) F3 Financial Accounting (FA)	MODUŁ ESSENTIALS P1 Governance, Risk and Ethics (GRE) P2 Corporate Reporting (CR) P3 Business Analysis (BA)
MODUŁ SKILLS F4 Corporate and Business Law (CL) F5 Performance Management (PM) F6 Taxation (TX) F7 Financial Reporting (FR) F8 Audit and Assurance (AA) F9 Financial Management (FM)	MODUŁ OPTIONS P4 Advanced Financial Management (AFM) P5 Advanced Performance Management (APM) P6 Advanced Taxation (AT) P7 Advanced Audit and Assurance (AAA)

Źródło: na podstawie strony internetowej ACCA Polska.

Egzaminy można zdawać w wersji papierowej lub komputerowej (w wypadku modułu *Knowledge*). Mają formę pisemną i opierają się przede wszystkim na zadaniach (*case study*), do których dołączone są polecenia.

Podobnie jak Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, również ACCA intensywnie współpracuje z wyższymi uczelniami, oferując studentom możliwość zaliczenia części egzaminów na podstawie ich wiedzy i umiejętności zdobytych w trakcie studiów. Wymaga to wcześniejszego akredytowania kierunku lub specjalności prowadzonej przez uczelnię. Proces akredytacji polega na porównaniu i dostosowaniu sylabusów oraz sposobu egzaminowania przez uczelnię ze standardami certyfikatu ACCA. Obecnie akredytację ACCA posiada w naszym kraju 10 wyższych uczelni.

2. Wiedza i zainteresowanie studentów kierunku finanse i rachunkowość certyfikatami zawodu księgowego

2.1. Charakterystyka i metodyka przeprowadzonego badania

Badanie zostało przeprowadzone wśród studentów kierunku finanse i rachunkowość studiujących w formie niestacjonarnej na dwóch uczelniach: Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu oraz Wyższej Szkole Bankowej w Gdańsku. Objęło studiujących, którzy wyrazili chęć wzięcia w nim udziału. Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 12 listopada do 10 grudnia 2015 roku z wykorzystaniem metody ankietowej. Przekazane respondentom kwestionariusze ankiet składały się z dwóch części:

- jednej, obejmującej 15 pytań dotyczących możliwości uzyskania certyfikatu zawodowego księgowego, korzyści płynących z jego posiadania oraz zaangażowania uczelni wyższych w proces jego uzyskania;
- drugiej, tzw. metryczki, która miała dostarczyć podstawowych informacji o osobach biorących udział w badaniu, tj. o ich płci, wieku, miejscu zamieszkania oraz formie i stopniu studiów.

Pytania zawarte w kwestionariuszu badawczym miały charakter zamknięty lub otwarty. Część z nich wymagała udzielenia tylko odpowiedzi: *tak* albo *nie*. W większości wypadków respondent był proszony o wybór jednego lub kilku wariantów spośród tych, które zostały przedstawione. Tam, gdzie to było możliwe i wydawało się zasadne, pozostawiano respondentom swobodę wyrażenia własnych opinii. Przy opracowywaniu wyników badania zostały wykorzystane metody statystyczne, ze szczególnym uwzględnieniem wskaźnika struktury.

2.2. Charakterystyka grupy badanej

Do udziału w badaniu przystąpiło 340 studentów studiów niestacjonarnych, których poproszono o wypełnienie przygotowanych kwestionariuszy ankiet. Spośród wszystkich zwróconych kwestionariuszy do dalszej analizy przyjęto 312, gdyż 38 zostało odrzuconych z powodu nieprawidłowego wypełnienia (nie udzielono odpowiedzi na wszystkie pytania lub wskazano więcej odpowiedzi, niż było to dozwolone). Zdecydowaną większość osób biorących udział w badaniu stanowiły kobiety (87,8% wszystkich respondentów), osoby w wieku 21–30 lat (71,8%) oraz osoby pracujące zawodowo w momencie przeprowadzenia badania (93,0%). W grupie badanej nieznacznie dominowali studenci z Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu (57,7%), udział zaś studentów studiów I i II stopnia był prawie identyczny. Szczegółowo informacje o osobach biorących udział w badaniu przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Charakterystyka respondentów

Cecha		Liczba N	Odsetek
Płeć	Kobieta	274	87,82
	Mężczyzna	38	12,18
Wiek	do 20 lat	16	5,13
	21–30 lat	224	71,79
	31–40 lat	44	14,10
	powyżej 40 lat	28	8,97
Miejsce studiów	Toruń	180	57,69
	Gdańsk	132	42,31
Wielkość i miejsca zamieszkania (liczba mieszkańców)	do 10 tysięcy	120	38,46
	od 10 do 50 tysięcy	54	17,31
	od 50 do 100 tysięcy	52	16,67
	powyżej 100 tysięcy	86	27,56
Stopień studiów	I (licencjackie)	158	50,64
	II (magisterskie)	154	49,36
Osoba pracująca	tak	290	92,95
	nie	22	7,05

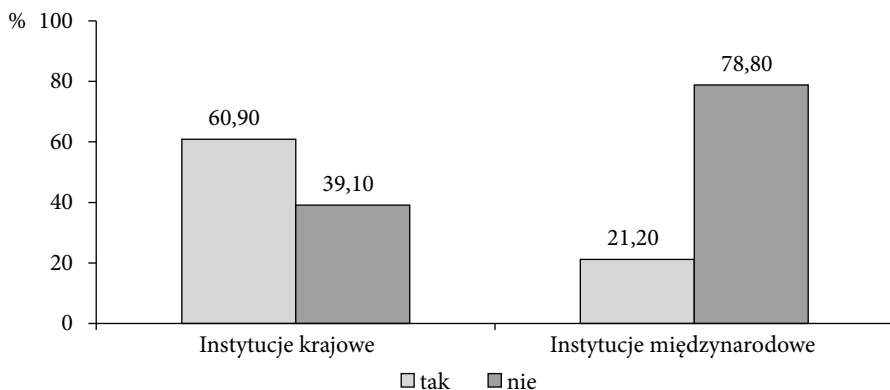
Źródło: badanie własne.

2.3. Wyniki przeprowadzonego badania

Analizę otrzymanych odpowiedzi rozpoczęto od ustalenia, czy badane osoby posiadają jakiś certyfikat zawodowy. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło zaledwie 4,5% respondentów, przy czym wszyscy oni wskazali, że posiadają certyfikaty zawodowe wydane przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (I lub II stopień w certyfikacji zawodu księgowego). Należy zaznaczyć, że prawie 6% badanych wskazało posiadanie certyfikatu potwierdzającego kompetencje zawodowe w zakresie: technik ekonomista, technik rachunkowości czy technik handlowiec.

Badanych zapytano również, czy w swojej pracy zawodowej spotkali się z podmiotami gospodarczymi, które wymagały od swoich pracowników posiadania certyfikatów zawodowych. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło zaledwie 7% respondentów, co może sugerować, że posiadanie certyfikatu zawodowego nie jest wymogiem podjęcia interesującej pracy zawodowej.

Dalsza część pytań zadanych respondentom dotyczyła certyfikatów zawodowych w obszarze rachunkowości. W pierwszej kolejności badanych pytano, czy znają krajowe lub międzynarodowe instytucje dokonujące certyfikacji zawodu księgowego. Uzyskane wyniki przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Znajomość krajowych i międzynarodowych instytucji dokonujących certyfikacji zawodu księgowego (odsetek odpowiedzi)

Źródło: na podstawie przeprowadzonego badania

Znajomość krajowych instytucji certyfikujących zawód księgowego potwierdziło prawie 2/3 respondentów. W wypadku instytucji międzynarodowych odsetek odpowiedzi twierdzących był znacznie mniejszy i wyniósł zaledwie 21%.

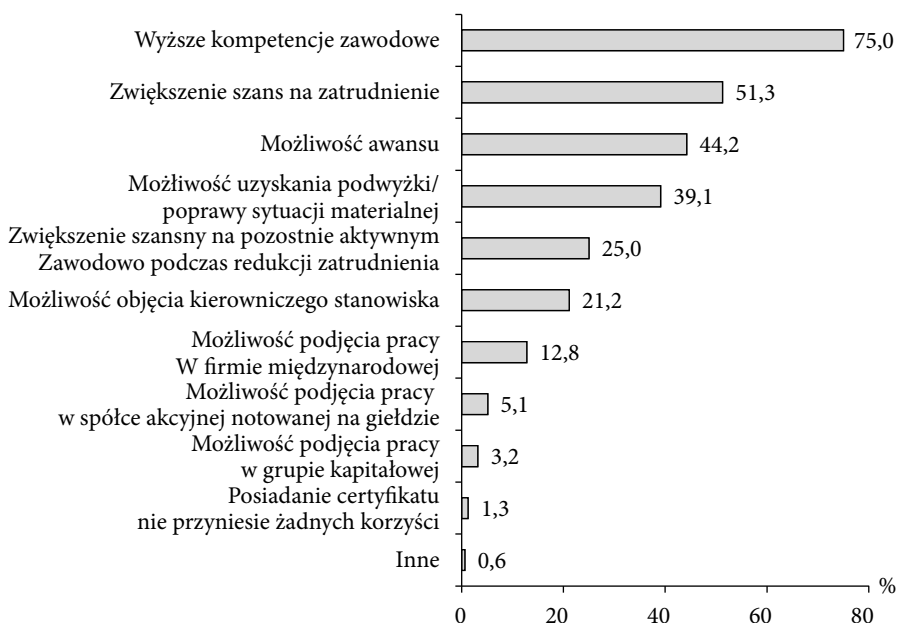
W wyniku bardziej szczegółowej analizy zauważono, że uzyskane odpowiedzi różniły się w zależności od stopnia studiów realizowanych przez badanych. Studenci studiów II stopnia (magisterskich) częściej potwierdzali znajomość instytucji certyfikujących. Dla instytucji krajowych odsetek odpowiedzi pozytywnych wyniósł 78,5%, a dla instytucji międzynarodowych 29,9%. W przypadku studentów studiów I stopnia (licencjat) odsetek ten wyniósł odpowiednio 46,8 i 16,5%.

Podobnie wyższy odsetek wskazań potwierdzających znajomość instytucji certyfikujących zanotowano wśród studentów Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku. Było to 71,2% dla instytucji krajowych oraz 31,8% dla międzynarodowych. Wśród studentów Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu odsetek ten wyniósł odpowiednio 58,9 oraz 16,7%.

Kolejne zadane respondentom pytanie dotyczyło znajomości zasad uzyskania certyfikatów zawodu księgowego w Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce. Ich znajomość potwierdziło 35,3% respondentów. Bardziej szczegółowa analiza pokazała, że większy odsetek odpowiedzi pozytywnych odnotowano w przypadku studentów studiów magisterskich (48,1%) niż licencjackich (22,8%). Odsetek odpowiedzi potwierdzających znajomość zasad uzyskania certyfikatu księgowego w SKwP nie różnił się natomiast wśród studentów z Torunia i Gdańska.

Badanych zapytano również, czy byliby zainteresowani uzyskaniem takiego certyfikatu. Odsetek osób zainteresowanych okazał się bardzo wysoki i wyniósł aż 75,6%. Odpowiedzi negatywnej udzieliło zaledwie 5,2% badanych, a pozostałe 19,2% wskazało odpowiedź „nie mam zdania”. Należy dodać, że nieznacznie wyższe zainteresowanie wykazali studenci studiów I stopnia (78,5%) niż studenci studiów II stopnia (72,7%), a także studenci z Torunia (81,1%) niż z Gdańska (68,2%). Zainteresowanie badanych kobiet i mężczyzn było natomiast jednakowe.

Kolejne pytanie związane było z korzyściami, jakie posiadanie takiego certyfikatu mogłoby przynieść. Respondentów poproszono o wskazanie maksymalnie trzech odpowiedzi spośród 10 zaproponowanych przez autorów. Ponadto pozostawiono im możliwość zaproponowania innych korzyści. Uzyskane wyniki zostały przedstawione na rysunku 2.

Rysunek 2. Korzyści związane z uzyskaniem certyfikatu zawodu księgowego w SKwP (odsetek odpowiedzi)

Źródło: na podstawie przeprowadzonego badania

Badani jako korzyści z posiadania certyfikatu zawodu księgowego wydanego przez SKwP wskazywali najczęściej: podniesienie kompetencji zawodowych (75%), zwiększenie szans na zatrudnienie (51,3%) oraz możliwość

awansu (44,2%). Rzadziej natomiast zwracano uwagę na możliwość podjęcia pracy w firmie międzynarodowej, w grupie kapitałowej czy spółce akcyjnej notowanej na giełdzie. Warto podkreślić, że badani pozytywnie oceniają posiadanie certyfikatu zawodowego SKwP, gdyż zaledwie 1,3% respondentów stwierdziło, że jego posiadanie nie przyniesie żadnych korzyści.

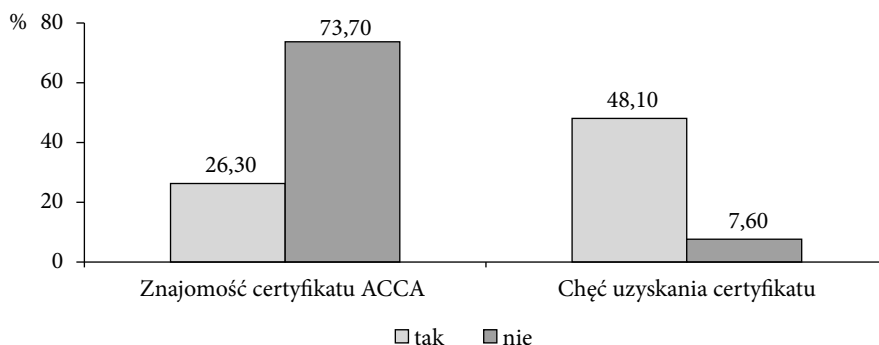
Wskazywane przez badanych korzyści różniły się ze względu na stopień realizowanych studiów. Studenci studiów I stopnia, poza wyższymi kompetencjami zawodowymi, częściej zwracali uwagę na zwiększenie szans na zatrudnienie (57,0%) niż możliwość awansu zawodowego (35,4%), studenci studiów II stopnia zaś częściej wskazywali możliwość awansu zawodowego (53,2%) niż zwiększenie szans na zatrudnienie (45,5%). Jeśli chodzi o studentów z Torunia, to ich odpowiedzi zgodne były z odpowiedziami dla całej badanej grupy. Studenci z Gdańska, poza wyższymi kompetencjami zawodowymi (65,2%) i zwiększeniem szans na zatrudnienia (51,5%), na trzecim miejscu wskazywali szansę na uzyskanie podwyżki wynagrodzenia (45,5%).

Respondentów poproszono również o ocenę stopnia trudności zdobycia certyfikatów SKwP. Prawie 2/3 respondentów uznało, że zdobycie tych certyfikatów jest zadaniem średnio trudnym (63,5%), 34,6% zaś, że jest zadaniem trudnym. Bardziej szczegółowa analiza odpowiedzi z podziałem ze względu na stopień studiów realizowanych przez respondentów oraz miejsce studiów pokazały, że ich udział był identyczny. Inaczej stopień trudności zdobycia certyfikatów oceniały natomiast kobiety niż mężczyźni; 35,8% kobiet uznało to zadanie za trudne, a 62,7% za średnio trudne. W przypadku mężczyzn odsetek ten wyniósł odpowiednio 26,3 i 68,4%.

Kolejna część pytań dotyczyła możliwości zdobycia międzynarodowego certyfikatu księgowych – ACCA (Association of Chartered Certified Accountants) i korzyści płynących z ich posiadania. Pierwsze pytania miały na celu ocenę, w jakim stopniu badani znają ten certyfikat i organizację go wydającą oraz (po krótkim wyjaśnieniu zasad w kwestionariuszu ankietowym) czy byłiby zainteresowani jego uzyskaniem. Wyniki prezentuje rysunek 3.

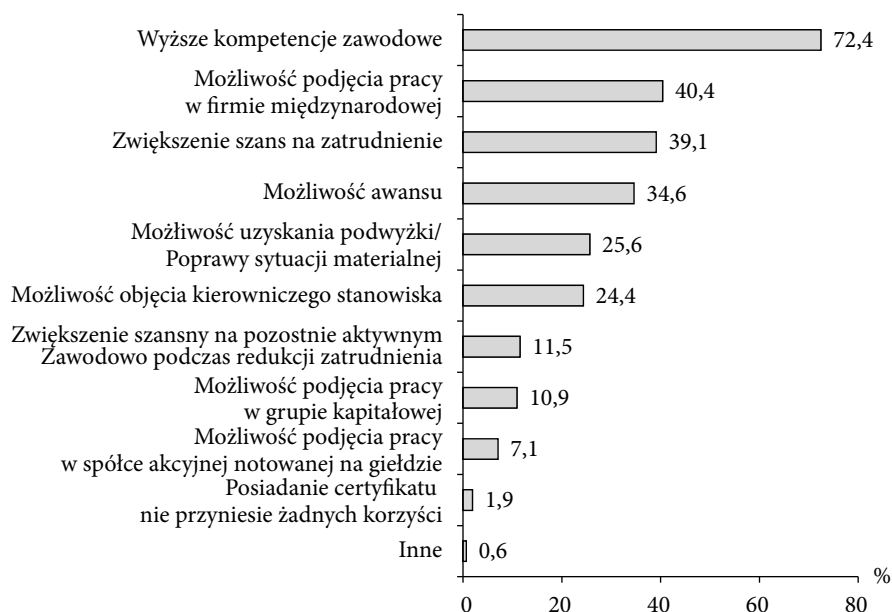
Znajomość certyfikatu potwierdziła jedna czwarta ankietowanych, ale chęć jego uzyskania już prawie połowa (48,1%). Warto wskazać, że ten certyfikat okazał się bardziej znany studentom studiów II stopnia (39%) niż studiów I stopnia (13,9%). Niemniej jednak chęć jego uzyskania okazała się podobna wśród studentów studiów licencjackich (48,7%) i magisterskich (47,4%). Była natomiast wyższa wśród studentów, którzy wcześniej potwierdzili znajomość tego certyfikatu, i wyniosła 65,9%.

Badanych zapytano również o korzyści, jakie może przynieść posiadanie certyfikatu ACCA. Uzyskane wyniki przedstawiono na rysunku 4.

Rysunek 3. Znajomość i chęć uzyskania certyfikatu ACCA (odsetek odpowiedzi)

Źródło: na podstawie przeprowadzonego badania

Rysunek 4. Korzyści związane z uzyskaniem certyfikatu ACCA (odsetek odpowiedzi)

Źródło: na podstawie przeprowadzonego badania

Badani najczęściej wskazywali wyższe kompetencje zawodowe (72,4%), możliwość podjęcia pracy w firmie międzynarodowej (40,4%) oraz zwiększenie szans na zatrudnienie (39,1%). Warto podkreślić, że korzyść dotycząca

możliwości podjęcia pracy w międzynarodowej firmie, która w wypadku certyfikatu SKwP była jedną z najmniej ważnych, w wypadku certyfikatu ACCA stała się jedną z najważniejszych.

Najważniejsze korzyści wskazywane przez studentów studiów licencjackich i magisterskich różniły się. Studenci studiów I stopnia za najważniejsze uznali: wyższe kompetencje zawodowe (72,2%), zwiększenie szans na zatrudnienie (46,8%) oraz możliwość podjęcia pracy w firmie międzynarodowej (38,0%). W wypadku studentów studiów II stopnia były to odpowiednio: wyższe kompetencje zawodowe (72,7%), możliwość podjęcia pracy w firmie międzynarodowej (42,9%) oraz możliwość awansu zawodowego (41,6%).

Badanych zapytano również o trudność zdobycia certyfikatu ACCA. Respondenci uznali, że jest to zadanie trudniejsze do zrealizowania niż w wypadku certyfikatów SKwP. Aż 73,1% badanych stwierdziło, że uzyskanie certyfikatu ACCA jest zadaniem trudnym, a 26,9% – średnio trudnym. Żaden z respondentów natomiast nie uznał, że jest ono zadaniem łatwym.

Zaobserwowano różnice w ocenie trudności ze zdaniem egzaminu ACCA między studentami studiów I i II stopnia. Aż 81,8% studentom studiów magisterskich zdobycie certyfikatu wydaje się zadaniem trudnym, tylko 18,2% zaś średnio trudnym. W wypadku studentów studiów licencjackich odsetek ten kształtował się odpowiednio na poziomie 64,6 i 44,3%.

Ostatnia część pytań zadanych respondentom była związana z zaangażowaniem wyższych uczelni w możliwość uzyskania przez studentów certyfikatów zawodu księgowego.

W pierwszym z nich zapytano, czy uczelnie powinny informować studentów o możliwych do zdobycia certyfikatach zawodowych oraz wskazywać drogę ich uzyskania. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 99,4% badanych.

Drugie pytanie dotyczyło możliwości współpracy uczelni z instytucjami, w celu zwiększenia dostępności do egzaminów certyfikujących. I tutaj respondenci byli prawie jednomyślni. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 96,9% z nich.

W trzecim zapytano, czy wiedza i umiejętności zdobyte na studiach wyższych powinny być uznane przy zdobywaniu certyfikatu zawodowego, na przykład poprzez zwolnienie z części egzaminów. Odpowiedzi pozytywnej udzieliło 76,9% respondentów, odmiennego zdania było 10,9%. Nieznacznie większy odsetek odpowiedzi pozytywnych odnotowano w przypadku studentów studiów magisterskich (81,8%) niż licencjackich (72,2%). Zestawienie uzyskanych odpowiedzi na powyższe pytania przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Ocena potrzeby zaangażowania wyższych uczelni w możliwość uzyskania certyfikatów zawodu księgowego przez studentów

Pytanie	Tak (%)	Nie (%)	Nie mam zdania (%)
Czy wyższe uczelnie powinny informować o certyfikatach zawodowych i wskazywać zasady i możliwości ich uzyskania?	99,36	0,00	0,64
Czy wyższe uczelnie powinny współpracować z instytucjami certyfikującymi w celu zwiększenia dostępności studentów do egzaminów certyfikujących?	96,79	1,92	1,28
Czy wiedza i umiejętności zdobyte w czasie studiów powinny być uznane przy zdobywaniu certyfikatu zawodowego, np. poprzez zwolnienie z części egzaminów?	80,77	14,10	5,13

Źródło: na podstawie przeprowadzonego badania.

Na zakończenie badanych zapytano, czy byliby skłonni ponieść dodatkowe nakłady finansowe i/lub czasowe w celu uzyskania takiego certyfikatu. Odpowiedzi twierdzące udzieliło prawie trzy czwarte respondentów (76,9%), przy czym w grupie studentów studiów II stopnia odsetek ten był większy (81,8%) niż wśród studentów I stopnia (72,2%). Więcej odpowiedzi twierdzących odnotowano wśród badanych kobiet (78,1%) niż mężczyzn (68,4%).

Zakończenie

Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu i Wyższej Szkole Bankowej w Gdańsku, dotyczącego certyfikatów zawodu księgowego, sformułowano następujące wnioski:

1. Studenci kierunku finanse i rachunkowość są zainteresowani zdobyciem certyfikatu zawodu księgowego, przy czym zainteresowanie to jest większe w przypadku certyfikatów wydawanych przez instytucje krajowe niż przez międzynarodowe.
2. Znajomość zasad uzyskania certyfikatów, zwłaszcza międzynarodowych, pozostaje niewielka. Większy stopień znajomości wykazują studenci studiów II stopnia.
3. Studenci uważają, że posiadanie certyfikatu zawodu księgowego powinno przynieść dodatkowe korzyści.
4. Do głównych korzyści z jego posiadania zaliczają wyższe kompetencje zawodowe, większe szanse na zatrudnienie oraz możliwość awansu. W przy-

padku certyfikatu ACCA zwracają również uwagę na możliwość podjęcia zatrudnienia w międzynarodowej firmie.

5. Zdobyć certyfikatu zawodowego księgowego nie jest zadaniem łatwym, przy czym za trudniejsze uważają zdobycie certyfikatu ACCA niż SKwP.
6. Wyższe uczelnie powinny angażować się w możliwość uzyskania przez studentów certyfikatu zawodowego. Zaangażowanie to powinno polegać na informowaniu studentów zarówno o możliwych do zdobycia certyfikatach, jak i współpracy z instytucjami certyfikującymi.
7. Wiedza i umiejętności zdobyte w czasie studiów powinny być uznane przy zdobywaniu certyfikatu. Wymaga to jednak harmonizacji procesu kształcenia w dziedzinie rachunkowości realizowanego na wyższych uczelniach z procesem certyfikacji, a tym samym silnej współpracy tych instytucji z zawodowymi organizacjami środowiskowymi.
8. Studenci są gotowi ponieść dodatkowe nakłady finansowe i czasowe w celu uzyskania certyfikatu.

Wyniki przeprowadzonego badania świadczą o niskim poziomie wiedzy na temat możliwości zdobycia certyfikatów zawodowych. Jednak zainteresowanie ich uzyskaniem jest duże; w ocenie ankietowanych certyfikat stwarza szansę na aktywność zawodową. Oczywiście, podnoszenie kwalifikacji jest zjawiskiem jak najbardziej pożądanym. Warto jednak zastanowić się nad rolą wyższych uczelni w procesie edukacji, w szczególności nad przygotowaniem absolwentów do podjęcia pracy w wybranych zawodach oraz nad znaczeniem studiów podyplomowych i MBA.

Bibliografia

- Buczowska, A., Zbaraszewska, A., 2011, *Certyfikacja zawodu księgowego w Polsce*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego – Finanse, rynki finansowe, ubezpieczenia, nr 625, s. 117–136.
- Cebrowska, T., 2013, *Certyfikacja zawodu księgowego – gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy*, Rachunkowość, nr 2.
- Uchwała nr 757/201/2010 Prezydium Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały nr 732/110/2009 Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce z dnia 20 lipca 2009 r. w sprawie tytułu zawodowego „dyplomowany księgowy”, <http://www.wroclaw.skwp.pl/files/cosz/download/Dyplomowany%20ksiegowy/Uchwała%20732-110.pdf>.

- Uchwała nr 818/195/2014 Prezydium Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały nr 732/111/2009 Zarządu Głównego z dnia 20 lipca 2009 r. w sprawie certyfikacji zawodu księgowego, <http://www.dk.skwp.pl/files/dk/818-195-2014.pdf>.
- Voss, G., Drewniak, R., Musiałkiewicz, R., Prewysz-Kwinto, P., 2015, *Uznawanie efektów kształcenia pozaformalnego i nieformalnego w szkolnictwie wyższym – ujęcie modelowe*, WSB w Gdańsku, Gdańsk.
- Walińska, E., Michalak, F., 2011, *Miejsce uczelni wyższych prowadzących kierunek: finanse i rachunkowość w procesie certyfikacji zawodu księgowego*, *Folia Pomeranae Universitatis Technologiae Stetinensis, Ser. Oeconomica*, nr 287 (63), s. 269–276.
- Strona internetowa Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, <http://skwp.pl>.
- Strona internetowa ACCA Polska, <http://accepolska.pl>.